

**SLOVENSKO DUŠNO
PASTIRSTVO V AVSTRALIJI**

**SLOVENSKI MISIJON V
SYDNEJU:**

p. Darko Žnidaršič, OFM,
311-313 Merrylands Road,
Merrylands NSW 2160

Poštne pošiljke na: PO BOX 280,
Merrylands NSW 2160

(02) 9637 7147 Fax (02) 9682 7692

Email: darko.znidarsic@parracatholic.org;
slomission.sydney@gmail.com

www.glasslovenije.com.au/versko-sydney.htm

**SLOVENSKI MISIJON V
MELBOURNU:**

p. Simon Peter Brelec OFM,

p. David Šrumpf OFM

19 A'Beckett st., Kew VIC, 3101.

(03)9853 7787

Email: p.simonpeter@gmail.com

p.david.ofm@gmail.com;

slomission.melbourne@gmail.com

Poštne pošiljke na PO Box 197, Kew VIC 3101.

Isti naslov za uredništvo »MISLI«

E-mail: slomission.misli@gmail.com

www.glasslovenije.com.au/versko-melbourne.htm.

**SLOVENSKI MISIJON V
ADELAIDI:**

p. David Šrumpf OFM

Holy Family Slovenian Mission, 47 Young Ave.,
West Hindmarsh, SA 5007

Poštne pošiljke na: PO Box 156, Welland, SA 5007

Za telefonski pogovor prosimo, pokličite v
Melbourne - Kew na zgornje številke.

(08) 8121 3869, (08) 8346 9674

Email: slomission.adelaide@gmail.com

www.glasslovenije.com.au/versko-adelaide.htm.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste pomagali pri izdaji nove številke »Rafaela«.

Hvala tudi vsem, ki ste ali še boste dali svoj dar slovenski cerkvi sv.Rafaela,
kot pomoč za vzdrževanje cerkve in dvorane.

Hvala vsem sponzorjem, ki so omogočili zrebanje.

RAFAEL je občasno glasilo slovenske cerkve sv. Rafaela v Sydneyu in dušnega pastirstva v NSW, ACT, WA in QLD.
Naslov 311-313 Merrylands Road, 2160 Merrylands, NSW (vokal Warwick Rd.). Poštne pošiljke na PO Box 280,
Merrylands, NSW 2160. ☎(02)9637 7147, Faximile (02)9682 7692 Mobile 0409 074-760;

E-mail: pater.darko@gmail.com

**IZ VSEBINE
TE STEVILKE**

- 3 + PAPEŽ BENEDIKT XVI. (P. H. Geissler FSO)
- 11 Church in Australia Mourns Death of Pope Benedict XVI.
- 12 Cardinal Pell A Saint For Our Times, Abbott Says (T. Abbott)
- 15 Vera kraljice Elizabete (M. Pogačnik)
- 17 + P. Tomaž (Andrej) Menart OFM (p. M. Čuden OFM)
- 20 Prejem zakramentov; Naši pokojni
- 23 J. Kragelj, Od postaje do postaje - 20.
- 26 ŠTEFANOVANJE 2023
- 27 Dobrote in nasveti: Žganci spet
- 29 ADVENT IN BOŽIČ 2023
- 30 Dobra volja naj velja
- 31 Oglasi, božično voščilo
- 32 St. Mary's Church, South Brisbane

SLIKA ZGORAJ:

Sprejem škofa dr. Petra Štumpfa (drugi z leve) in župnika g. Ivana Krajnc v Brisbane pred Svetovnim dnevom mladih 2008 v Sydneyu. Ob njima Mariah, Mirko in Anica Cuderman. Julij 2008

SLIKA SPODAJ

Miklavževanje in sklep Slomškove šole v Merrylandsu, december 1973. Foto: s. Mirjam Horvat

**+ PAPEŽ BENEDIKT XVI. - Josef Alois Ratzinger
(* 16.4.1927, + 31.12.2022)**

Joseph Ratzinger je bil rojen 16. aprila 1927 v kraju Marktl am Inn. Bil je najmlajši od treh otrok. Starejša sestra Marija je bila rojena leta 1921, njegov starejši brat Georg (Jurij) pa leta 1924. Samo štiri ure po rojstvu je bil Joseph krščen. 16. aprila je bila tistega leta velika sobota. Ker se je tedaj vstajenje praznovalo že na veliko soboto dopoldan, je bil prvi krščenec s pravkar posvečeno vodo

velike noči. »Dejstvo, da je bilo moje življenje že od vsega začetka tako potopljeno v velikonočno skrivnost,« tako piše sam, »me je vedno napolnjevalo s hvaležnostjo, kajti to je bilo lahko zgolj znamenje blagoslova. Seveda ni bila velikonočna nedelja, ampak samo velika sobota. Toda bolj, ko to premišlujem, bolj se mi zdi, da je to primerno bistvu našega zemeljskega bivanja, ki še pričakuje velike noči in še ne uživa polne svetlobe, a ji gre vendarle z zaupanjem naproti.«

1. Otroštvo, mladost in izobraževanje do duhovniškega posvečenja (1927-1951)

Joseph je odrasčal v verni družini. Njegov oče je bil žandar, človek pravice. »Moj oče je bil zelo pravičen, a tudi zelo strog človek. Toda zmeraj smo občutili, da je bil strog iz dobrote. In zato smo njegovo strogost lahko zares dobro sprejemali.« Njegova mati, ki je izvirala iz Južne Tirolske, je skrbela za hišo in družino ter je s svojo milino dopolnjevala očeta. »Mati je to, kar je bilo pri njem morda preveč strogo, zmeraj izravnavala s svojo toplino in pristrčnostjo.« Katoliška vera je bila sestavni del njihovega življenja: »Pri vseh obedih je bila molitev. Če je bilo le kako mogoče zaradi šolskega ritma, smo šli seveda tudi vsak dan k maši in ob nedeljah skupno k službi Božji. Pozneje, ko je bil oče upokojen, smo največkrat molili tudi rožni venec.«

Po prvem svetem obhajilu sta Joseph in njegov brat Georg postala ministranta. Joseph je želel imeti mašno knjižico (Schott-Messbuch), da bi mogel bolj razumeti liturgijo. Sam piše: »Postopno prodiranje v skrivnostni svet bogoslužja je bila napeta pustolovščina, ki se je na oltarju odigravala pred nami in za nas. Postajalo mi je vse bolj jasno, da se tu srečujem z resničnostjo, ki se je ni nekdo izmislil... Ta skrivnostna tkanina besedila in ravnanja je zrasla v stoletjih iz vere Cerkve.«

Nad mladostjo Josepha Ratzingerja so lebdeli temni oblaki nacionalnega socializma (nacizma). Oče je bil kot žandar v službi države. Kot odločen Hitlerjev nasprotnik je bil nadvse vesel, da je mogel leta 1937 oditi v pokoj in se preseliti na podeželsko okolje v Traustein. V Trausteinu so vsi trije otroci obiskovali gimnazijo. Joseph je bil zelo nadarjen dijak. Zelo ga je zanimala grščina in latinščina in kmalu je prevedel latinske himne v lepo nemščino. Sredi vojne, bilo je to leta 1943, je moral oditi, kakor tudi drugi semenišniki, iz Trausteina za pomočnika letalske obrambe v München. Leta 1944 je bil

vpoklican k Reicharbeitdienst (k obveznemu delu za državo). Po krajšem ujetništvu se je leta 1945 mogel vrniti domov. Vse življenje se je boril za svobodo vesti in proti vsaki ideologiji, ker je sam doživel teror nacističnega režima.

V letih druge svetovne vojne je v srcu Josepha Ratzingerja – in v srcu njegovega brata Georga – zorel duhovniški poklic. Tako sta oba leta 1946 vstopila v bogoslovno semenišče v Freisingu. Tam, in tudi v semenišču v Münchnu, sta imela izvrstne profesorje, ki so ju vpeljali v bogastvo katoliške teologije in so se pogumno soočali z velikimi vprašanji časa. Joseph je študiral z velikim veseljem, a naučil se je, da k duhovništvu spada tudi pripravljenost za služenje. »Teologije nisem študiral, da bi postal profesor, čeprav je to bila moja tiha želja. Toda pritrditev duhovništvu je pomenila zame pritrditev celotni nalogi, tudi v njenih najpreprostejših oblikah.«

Dne 29. junija 1951 je kardinal Faulhaber v freisinški stolnici podelil duhovniško posvečenje Josephu Ratzingerju in njegovemu bratu Georgu. To je bil za Josepha nepozaben dan. »Bilo nas je več kot štirideset kandidatov, ki smo na klic odgovorili: 'Ad sum' - 'Tukaj sem' – na sijoč poletni dan, ki ostaja nepozaben kot vrhunec mojega življenja. (...) Toda v trenutku, ko je ostareli nadškof položil roke na mojo glavo, se je od glavnega oltarja dvignil ptiček – morda škrlanček -, poletel po stolnici in pri tem popeval majhno hvalnico. To mi je bilo kakor tolažba od zgoraj: dobro je tako, na pravi poti si.« Za novomašno geslo si je izbral Pavlove besede: »Nočemo gospodovati nad vašo vero, ampak biti sodelavci pri vašem veselju« (2 Kor 1,24). Veselje nad vero je prepletalo vse njegovo življenje.

2. Dušni pastir in profesor (1951 – 1977)

Avgusta 1951 je Joseph Ratzinger nastopil službo kaplana v župniji »Heilig Blut« (Presvete Krvi) v Münchnu. Tam je deloval znani župnik Blumschein, ki ni – tako je zapisal kasneje Joseph Ratzinger – »le drugim govoril, da mora duhovnik 'žareti', ampak je bil on sam zares človek, ki je duhovno izžareval« (n.d., str. 60). Ta veliki duhovniški vzor je novomašniku pomagal, da se je pogumno spoprijel s svojimi dolžnostmi: »Imel sem šestnajst ur verouka v petih različnih razredih, za kar sem se moral veliko pripravljati. Vsako nedeljo sem moral vsaj dvakrat maševati in imeti dve različni pridigi; vsako jutro sem od 6h do 7h sedel v spovednici, ob sobotah popoldne po štiri ure. Vsak teden smo morali na različnih mestnih pokopališčih pokopavati vedno več ljudi. Na mojih ramenih je bila vsa mladinska pastoralna, in k temu so prišle še izredne obveznosti, kot so krsti, poroke itd.« Delo z otroki in njihovimi družinami mu je kmalu postalo veliko veselje. Seveda se je tudi zavedal, kako zelo se je že miselni svet otrok oddaljil od vere in kako malo se poučevanje verouka prekriva z življenjem družin.

V naslednjih letih so Ratzingerja spet poklicali v freisingško semenišče, da bi tam predaval o zakramentalni pastoralni in da bi napravil doktorat. Samo eno leto je potreboval za svojo disertacijo o »Božjem ljudstvu in Božji hiši v Avguštinovem učenju o Cerkvi«. Že tedaj so bile postavljene temeljne smernice njegovega teološkega razmišljanja. »Izhodišče je najprej beseda. Da verujemo Božji besedi, da jo skušamo zares spoznati in razumeti in potem misliti skupaj z velikimi mojstri vere. Odtod ima moja teologija nekoliko bibličen pečat in pečat cerkvenih očetov, posebno Avgušтина.« V svoji disertaciji je Ratzinger na osnovi Avgušтина pokazal, da je Cerkev zgradil Bog, ne mi, in da Cerkev ni zaradi

same sebe, ampak zato, da bi ljudje spoznali Boga. V Cerkvi gre za Božjo skrivnost.

Mladi doktor teologije je bil trdno zasidran v veri Cerkve in hkrati odprt za izzive časa. Že kmalu je v Freisingu prevzel katedro za dogmatiko. Na študente je imel močan vpliv, ker je znal prepričljivo pokazati bistvo vere. Da bi mogel prevzeti profesuro, je moral napisati habilitacijsko nalogo. V pogovoru s svojim učiteljem profesorjem Söhngenom, se je lotil velikega frančiškanskega učitelja Bonaventura. Hotel je odgovoriti na vprašanje, zakaj razodetje in vera nista obrnjena nazaj in ne priklepata ljudi na pretekli čas. O tem pravi: »Bonaventura je odgovoril na to, ko je v skladu z Jezusovim evangelijem močno poudaril povezanost Kristusa in Svetega Duha. Zgodovinska beseda razodetja je dokončna, a je neizčrpana in odpira vedno nove globine.« Razodetje in krščanska vera nikoli ne zastarata, vedno sta aktualna.

Leta 1957 se je mladi Joseph Ratzinger habilitiral. V naslednjih letih je prevzel še več kateder: 1958 v Freisingu, 1959 v Bonnu, 1963 v Münstru, 1966 v Tübingenu in 1969 v Regensburgu, kjer je poučeval dogmatiko do leta 1977. Kot predavatelj in profesor je hotel predvsem osvoboditi vero šablon in otrdelosti, da bi jo na novo predstavil v svoji svežini in življenjskosti in jo vključil v dialog s časom. Profesor Ratzinger je bil študentom blizu. Pri njegovih predavanjih so bile predavalnice prenapolnjene. Že kmalu se je začel redno srečevati s svojimi doktoranti v tako imenovanem »krogu učencev«. Tudi njegovi kolegi profesorji ter škofje so ga cenili zaradi njegove kompetentnosti in človeške skromnosti. Kölnski kardinal Frings je mladega profesorja, ki je takrat poučeval v Bonnu, izbral za svojega koncilskega teologa. V letih 2. vatikanskega koncila (1962-1965) je bil profesor Ratzinger zato večkrat v Rimu. Ozrače tistega časa opisuje takole: »Potem, ko je papež Janez XXIII. sklical koncil in mu dal na pot geslo, da naj naredi skok naprej in posedanji vero, je bila v koncilskih očetih zelo močna volja, upati si zdaj res nekaj novega.« Kardinal Frings in njegov teolog Ratzinger sta bila istega mnenja. Njun vpliv na različna koncilska besedila se pozna pri velikih dokumentih o Cerkvi, o razodetju in o misijonih.

Profesor Ratzinger je tedaj pripadal tistim teologom, ki so bili odprti za novo, hkrati pa ostajajo zvesti Cerkvi. Zato je zelo zgodaj spoznal, že sredi koncila, da je poleg dobre usmeritve, ki si prizadeva za pravo prenovo Cerkve, na delu tudi »duh koncila«, ki bo imel usodne posledice. »Očetje so hoteli vero podanašnjiti – a prav s tem tudi ponuditi v vsej njeni silovitosti. Namesto tega se je bolj in bolj oblikoval vtis, naj bi reforma obstajala v tem, da preprosto odvržemo balast; da si stvar naredimo lažjo, tako da se je pravzaprav zdelo, da reforma zdaj ne obstaja v radikalizaciji vere, temveč v nekakšnem razredčenju le-te.« Tako je kmalu prišlo do polariziranja: Za ene je bil koncil samo odskočna deska za stalne preнове, drugi so koncil vedno bolj postavljali pod vprašaj. Profesor Ratzinger je čisto preprosto dejal: »Resnična dediščina koncila je v njegovih besedilih. Če jih človek lepo in temeljito interpretira, je obvarovan ekstremizmov v obeh smereh; in potem se zares odpre pot, ki ima pred seboj še veliko prihodnosti.«

Kakor je bilo že omenjeno, je Joseph Ratzinger 1966 prevzel stolicu za dogmatiko v Tübingenu. Tam je imel 1967 za vse fakultete univerze več predavanj o »uvodu v krščanstvo«. Ta predavanja so bila objavljena leta 1968 v knjigi, ki je postala uspešnica in verjetno najbolj poznano delo Josepha Ratzingerja. V predgovoru spomni na staro pripoved o »Srečnem Janezu«, ki je, da bi mu bilo lažje, kepo zlata, ki ga je težila in

utrujala, po vrsti zamenjal za konja, kravo, gos in nazadnje za brus, ki ga je nato zalučal v vodo, ne da bi pri tem kaj prida izgubil. »Zaskrbljenemu kristjanu današnjega časa pa se neredko vsiljuje vprašanje, kakor na primer: Ali ni naša teologija mnogokrat krenila na podobno pot? Ali ni zahteva vere, ki jo človek čuti kot pretežko, postopoma vedno manj posredovana, vedno samo toliko, da se zdi, kakor da se ni izgubilo nič bistvenega, pa vendar toliko, da si je človek upal narediti naslednji korak? ... Tu je določen namen te knjige: to delo hoče pomagati, da bi vero na novo razumeli kot možnost resnične človeškosti v današnjem svetu, da bi vero razložili, ne da bi jo s tem spremenili ali prevrednotili v govorjenje, ki le trudoma prekriva popolno duhovno praznino.« Tukaj vidimo temeljni teološki namen Josepha Ratzingerja: Zaklad vere želi na novo napraviti razumljiv in pokazati njegov pomen za današnje ljudi in za današnjo družbo.

3. Nadškof Münchna in Freisinga (1977-1982)

Leta 1969 se je profesor Ratzinger odzval povabilu v Regensburg. Tam je dejansko želel ostati. Njegov brat Georg je vodil znameniti zbor Regensburger Dompatzen. Njegova sestra Marija, ki ga je spremljala na vseh njegovih postajah, je vodila gospodinjstvo in je delala kot tajnica. Dvakrat je bil dekan teološke fakultete in tudi vicektor univerze ter je preživel blagoslovljena in rodovitna leta.

Julija 1976 je nenadoma umrl münchenski nadškof kardinal Döpfner. Naslednje leto, ko je bil profesor Ratzinger star 50 let, je bil dejansko imenovan za nadškofa Münchna in Freisinga. Na binkošno vigilio 1977 je v münchenski stolnici prejel škofovsko posvečenje. »Ta dan je bil nepojmljivo lep ... Münchenska stolnica ... je bila sijajno okrašena in napolnjena z ozračjem veselja, ki je človeka nepremagljivo zgrabilo. Doživel sem, kaj je zakrament – da se tu izvrši resničnost. Potem molitev pred Marijinim stebrom v srcu bavarskega glavnega mesta, srečanje z mnogimi ljudmi, ki so sprejeli neznanca pristrčno in z veseljem, ki sploh ni moglo veljati meni, ampak mi je spet pokazalo, kaj je zakrament: pozdravljali so škofa, nosilca Kristusove skrivnosti.«

Za škofovsko geslo si je izbral besede iz tretjega Janezovega pisma: »Sodelavci resnice«. V teh besedah je videl vez med njegovo dosedanjjo nalogo teološkega profesorja in novo nalogo poslanstva škofa: »Pri vseh razlikah je šlo in gre za to, da sledimo resnici in smo ji na voljo. In ker je v današnjem svetu tema resnice skoraj izginila, ker se zdi, kakor da je za človeka prevelika, in vendar vse propade, če ni nobene resnice, zaradi tega se mi je to geslo tudi sicer zdelo času primerno.« To veliko nalogo je hotel spolniti skupaj z drugimi. Vedno se je trudil za skupno delo, da bo »Cerkev v tej uri prav vodena in da dediščino koncila prav osvojimo.«

Novega nadškofa je papež Pavel VI. že nekaj tednov po njegovem škofovskem posvečenju imenoval za kardinala. Novi kardinal je kmalu postal močan oznanjevalec vere, neizprosni kritik zlorab in pogumen pastir, ki se ni izogibal konfliktom. Piše o svojem pojmovanju tega časa, v katerem so bili očitni deficiti časa: »Utrujenost vere, upadanje poklicev, znižanje moralne ravni tudi med ljudmi Cerkve, rastoča tendenca k nasilju in mnogo drugega. Zmeraj mi zvenijo v ušesih besede Svetega pisma ter cerkvenih očetov, ki z veliko ostrino obsojajo pastirje, ki so kakor nemi psi in dopuščajo širjenje strupa, da se izognejo konfliktom. Mir ni prva državljanska dolžnost, in škof, ki bi mu bilo samo do tega, da ne bi imel neprilik in bi po možnosti prekril vse konflikte, je zame grozljiva

vizija.« Pri tem se je v prvi vrsti vedno trudil za to, da bi bil priča vstalega Gospoda in da bi pri ljudeh okrepil pravo vero. Njegova srčna želja je bila brez strahu pričevati za resnico in lepoto vere.

4. Prefekt kongregacije za nauk vere (1982 – 2005)

Že kmalu po svoji izvolitvi leta 1978 je hotel papež Janez Pavel II. Ratzingerja poklicati v Rim, najprej kot prefekta kongregacije za vzgojo. A kardinal Ratzinger je prosil, da ne bi takoj zapustil Münchna, kjer je ravno začel uresničevati nekatere nujne reforme. 1981 je papež ponovno prosil kardinala Ratzingerja, da bi prevzel vodstvo kongregacije za nauk vere. Sedaj ni mogel več odreči in papež mu je izpolnil željo, da more tudi kot prefekt še naprej objavljati teološka dela. Marca 1982 je začel svoje delo na kongregaciji, ki ima nalogo spodbujati in braniti katoliški nauk po vsem svetu. To v našem času z vsemi revolucionarnimi spremembami ni lahka naloga. Od 1993 naprej sem delal na kongregaciji za nauk vere. Zato poznam delovanje kardinala Ratzingerja iz osebnih izkušenj. Vedel je, da mora kot prefekt kongregacije za nauk vere vedno znova računati na kritike. Na vprašanje, kaj mu je pomagalo, da je ohranil mir, je dejal: »Sem svoboden kristjan in pred Bogom, ne pred ljudmi, bom moral dajati odgovor za vse, kar sem napravil.« Kardinal Ratzinger je pogosto spomnil na velike pričevalce, zagovornike vesti, kot sta Thomas More ali John Henry Newman, ki sta mu bila vzornika.

Na kongregaciji za nauk vere je od vsega začetka spodbujal skupinski način dela. Odločitve o konkretnih vprašanjih je podal samo na skupnih tedenskih srečanjih s sodelavci. Pomembnejša vprašanja so bila na mesečnih srečanjih predložena konzultorjem (svetovalcem): Konzultorji so poklicni teologi, ki delajo za kongregacijo za nauk vere. Vse pomembne odločitve so pripadale članom kongregacije, kardinalom in škofom z vsega sveta, o njih so razpravljali in odločali skupaj na srečanjih ob sredah in končno so jih dali odobriti papežu. Ta način dela – skupinskega dela v najboljšem pomenu besede – je in ostaja zgled. Nekoč smo vprašali kardinala Ratzingerja, zakaj hoče tako pogosto slišati mnenje nas, mladih sodelavcev. Njegov odgovor je bil: »Že sveti Benedikt pravi v svojem Pravilu, da more Sveti Duh delovati tudi po najmlajšem.« Vse življenje je bil človek odprtosti, vprašanj in poslušanja.

Razen tega je kardinal Ratzinger okrepil skupno delo s škofovskimi konferencami, predvsem s komisijami za vero. Od 1984 je približno vsako tretje leto potoval na drug kontinent, da se je srečal s predsedniki komisij za vero ter se z njimi pogovarjal o obstoječih vprašanjih in problemih. Njegova velika želja je bila, da bi okrepil odgovornost škofov in škofovskih konferenc za pravo vero. Poudarjal je, da moramo v našem času za posredovanje vere vsi držati skupaj. Bolj ko je Cerkev enotna, bolj, ko Rim in škofje posameznih dežel govorijo isti jezik, toliko bolj bodo ljudje izkusili moč vere.

V skrbi zaradi nekaterih teologov, ki so zašli pri cerkvenem nauku, je kardinal Ratzinger poudarjal predvsem dialog in moč argumentov. Vedno znova je spomnil na cerkveno poklicanost teologov in je dal postopek preiskave o nauku temeljito predelati. Po eni strani je treba zavarovati pravice posameznega teologa, po drugi strani pa ščititi tudi pravico vernikov do zdravega nauka. S posameznimi teologi se je soočal v dialogu več let in tako so mogli rešiti veliko problemov. V zelo redkih primerih so bili potrebni disciplinski ukrepi.

Posebne zasluge ima kardinal Ratzinger za Katekizem katoliške Cerkve. Ideja za ta projekt se je rodila na sinodi leta 1985, dvajset let po sklepu koncila. Papež Janez Pavel II. je naročil komisiji, ki jo je vodil kardinal Ratzinger, naj pripravi besedilo Katekizma. Komisiji je stal ob strani redakcijski odbor. Prvi osnutek so predložili vsem škofovskim konferencam, teološkim fakultetam in katehetskim institutom. Na tisočce predlogov so dodali besedilu, tako da lahko rečemo: Ta katekizem je dokument za vso Cerkev in hkrati sestavljen s sodelovanjem celotne Cerkve. Leta 1992 je papež Janez Pavel II. Katekizem odobril kot »zanesljivo pravilo za poučevanje vere«. Ta katekizem bo šel v zgodovino Cerkve.

V 23 letih delovanja v Kongregaciji za nauk vere se je moral kardinal Ratzinger soočiti z veliko izzivi. V začetku osemdesetih let je bila velika tema teologija osvoboditve v Južni Ameriki: Vera naj bi ne kazala samo poti v nebesa, ampak naj bi nam tudi pomagala tu na zemlji izboljšati življenje ljudi in premagati nepravilne strukture. Kako daleč sme tukaj iti Cerkev? Ali sme podpirati marksistične tokove, vstopiti v boj zoper bogate v korist revnim? Kongregacija za nauk vere je zavrnila marksistično navdihneno teologijo osvoboditve, a tudi nakazala, kako naj se izdela prava teologija osvoboditve, navdihnena na podlagi evangelija: Oprime naj se osvoboditve od greha, prenovitev srca naj prispeva k prenovi in tako tudi spodbudi pravičnost v politiki in gospodarstvu.

Druga velika težava je relativizem, ki zatrjuje, da ne obstaja objektivna resnica, ampak samo subjektivna mnenja, da so vse vere zveličavne, da je Kristus samo eden od mnogih ustanoviteljev religij. H korekturi takih tokov, ki so vdrlji tudi v Cerkev, je bila leta 2000 objavljena izjava Dominus Iesus. Kongregacija za nauk vere v tem dokumentu pove, da je samo en Gospod in Odrešenik: Jezus Kristus, ki je umrl in vstal za vse ljudi. Seveda se morejo pripadniki drugih religij zveličati, če odkritosrčno sledijo vesti, a ne po Budi ali po komerkoli, ampak po Jezusu Kristusu, edinem sredniku med Bogom in ljudmi. Različne religije so hkrati iskanja ljudi po Božji skrivnosti, Kristus pa je Božji odgovor na to iskanje ljudi. Zato moramo Gospoda in njegov evangelij tudi oznanjati vsem ljudem.

Nova vprašanja so tudi na področju bioetike. Pomislimo na umetno oplojevanje, na raziskovanje embrijev in veliko drugega. Pod kardinalom Ratzingerjem je kongregacija za nauk vere jasno povedala, da mora Cerkev brezpogojno spoštovati zarodke (embrije) od spočetja naprej in da mora biti človeško življenje v skladu s stvarjenjskim načrtom sad zakonske ljubezni. Zoper ideologijo spola je kongregacija spomnila, da imata moški in ženska isto dostojanstvo, a sta po volji Stvarnika različna in se morata ravno v svoji različnosti dopolnjevati za dobro vseh.

V teh letih je bilo jasno, da kardinal Ratzinger ni bil samo tesni sodelavec Janeza Pavla II., ampak tudi osebni prijatelj in svetovalec. Brez dvoma imajo velike okrožnice Janeza Pavla II., kot so Sijaj resnice (Veritas splendor) o morali, Evangelij življenja (Evangelium vitae) o zaščiti življenja, ali Vera in razum (Fides et ratio) tudi njegov prispevek. Kardinal Ratzinger je bil steber vere, sijajen teolog in ponižen služabnik, na katerega se je Janez Pavel II. mogel povsem in v celoti zanesti.

5. Pontifikat Benedikta XVI. (2005-2013) in njegovo delovanje kot upokojeni papež

Ko je leta 2005 papež Janez Pavel II. umrl, je bil kardinal Ratzinger dekan

kardinalskega zbora. Zato je vodil pogreb. Njegove besede o umrlem papežu, ki stoji pri oknu nebes, gleda na nas in nas blagoslavlja, so nas globoko nagovorile. Tudi konklave je vodil dekan kardinal Ratzinger, ki je bil nato prav on – že drugi dan konklava – 19. aprila 2005 izbran za papeža.

Benedikt XVI. je vedel, da pri svojih 78. letih ne more začeti s kakšnimi posebnimi načrti za Cerkev. »Zavedal sem se«, pravi, ko gleda nazaj, »da moram predvsem poskušati pokazati, kaj pomeni vera v današnjem svetu, ponovno opozoriti na osrednjost vere v Boga in dati ljudem pogum za verovanje.« S kakšnim programom se je novi papež lotil te naloge? V svoji pridigi ob nastopu službe je dejal, da je njegov program v tem, »da ne vršim svoje volje, ne vsiljujem svojih idej, ampak skupaj z vso Cerkvijo prisluhnem Gospodovi besedi in volji in se dam voditi Gospodu, da on sam vodi Cerkev v tej uri naše zgodovine.« Tu govori srce Benedikta XVI.

Zadovoljiti se moramo, da z nekaj grobimi obrisi nakažemo, kako je poskušal v poslušanju Gospodu ljudi opogumiti v veri. Podaril nam je tri okrožnice o Božjih krepostih vere, upanja in ljubezni: »Bog je ljubezen« - »Deus caritas est« (2005) je naslov prve okrožnice. V njej nam predstavi skrivnost učlovečenega Boga in našo temeljno nalogo ljubezni do Boga in bližnjega. V svoji drugi okrožnici »Spe salvi« (Rešeni v upanju, 2007) poudari aktualnost krščanskega upanja v svetu, ki je pogosto nagnjen k resignaciji in k strahu pred prihodnostjo. V tretji okrožnici »Luč vere« - »Lumen fidei« nam pokaže, kako je vera luč na naši poti in kako se kakor goreča iskra predaja naprej od osebe do osebe. V socialni okrožnici Caritas in veritate - Ljubezen v resnici (2009) ljudem dobre volje poudarja pomen celostnega človekovega razvoja v ljubezni in resnici. »Humanizem, ki izključuje Boga, je nečloveški humanizem« (št. 78), beremo v tej okrožnici.

Benedikt XVI. je sklical več sinod. Obravnavane teme so vse povezane z vero: pri prvi sinodi gre za obhajanje vere pri liturgiji (Sacramentum caritatis, 2006). Tema druge sinode je Božja beseda, ki hrani našo vero (Verbum Domini, 2010), tretja pa je namenjena novi evangelizaciji v našem sekulariziranem svetu (2012).

Nepozabni so številni nagovori, premišljevanja, pridige, ki nam jih je podaril Benedikt XVI. Mnogi med nami smo imeli pri poslušanju njegovih besed izkustvo emavških učencev: »Ali ni najino srce gorelo v naju, ko nama je po poti govoril in odpiral Pisma?« (Lk 24, 32)

Na svojih potovanjih je prinašal veselo novico mnogim deželam. Sam je prišteval potovanja na svetovna srečanja mladih k najlepšim v svojem pontifikatu. »Köln, Sydney, Madrid, so trije izredni dogodki v mojem življenju, ki jih ne bom nikoli pozabil.« Njegov temeljni namen je bil mlade ljudi okrepiti v veri. Mi, nemško govoreči, se spominjamo predvsem njegovih potovanj v bavarsko domovino, v Mariazell in na Dunaj, v Berlin, Erfurt in Freiburg, kjer je s svojim nagovorom o odpovedi posvetnosti (Entweltlichung) sprožil proces, ki ga sedaj nadaljuje papež Frančišek.

Tukaj ne moremo natančneje obravnavati napredka v ekumenizmu, dobrih odnosov z judovstvom in z drugimi religijami, tudi ne številnih srečanj s politiki in državniki. V vsakem primeru se je Benedikt vedno trudil približati se vsakemu človeku, nagovoriti njegovo vest, spodbuditi dobro v njem. Ni se izogibal krizam v Cerkvi in v Rimu, ampak se je z njimi spoprijel, kolikor se je le mogel. Poleg vseh drugih nalog mu je uspelo napisati knjigo v treh delih »Jezus iz Nazareta«, ki že sedaj spada k obveznemu branju študentov

teologije. To delo mu je bilo še posebno pri srcu. Kajti »Cerkve je konec ..., če ne poznamo več Jezusa.«

Nekateri so Benedikta XVI. kritizirali in menili, da je bolj profesor kot pastir. Na to kritiko je sam odgovoril: »Skušal sem biti predvsem profesor. K temu spada seveda tudi goreče ukvarjanje z Božjo besedo, torej tisto, kar naj bi profe-

sor delal. Temu se pridružuje, da si spoznavalec, confesor. Pojma profesor in confesor pomenita filološko približno isto. Moja naloga je bila bolj naloga confesorja.« Benedikt je bil papež-confessor, spoznavalec, poznavalec in pričevalec vere.

In potem je prišel 11. februar 2013, ko je vsemu svetu odvzelo sapo. Benedikt XVI. je napovedal svojo odpoved. To je storil, ker je trezen, razmišljujoč človek in je spoznal, da nima več moči, da bi v našem težkem času vršil službo papeža. Temu se je pridružila njegova gotovost vere, da bo Gospod še naprej skrbel za svojo Cerkev in ji podaril novega papeža. In končno je bil in je zgled ponižnosti: samo ponižni človek more napraviti tak korak. Pri svoji zadnji avdienci 27. februarja 2013 je dejal o svoji odpovedi: »Teža odločitve je bila tudi ta, da sem bil pred Gospodom... za vedno obremenjen. (...) Moja odločitev, da se odpovem aktivnemu izvrševanju službe, tega ne preklicuje. Vračam se v zasebno življenje... Ne grem stran od križa, ampak na novo ostajam pri križanem Gospodu. Nič več nimam službenega polnomočja za vodenje Cerkve, a v službi molitve ostajam tako rekoč v tesnem območju svetega Petra.« V zadnjih letih opravlja upokojeni papež to služenje molitve za Cerkev in še posebej za svojega naslednika papeža Frančiška.

Prisluhnimo na koncu še enkrat besedam Benedikta XVI. pri njegovem zadnjem srečanju z romarji na Trgu sv. Petra: »Vedno sem se zavedal, da je Gospod v čolnu Cerkve in ... da čoln Cerkve ne pripada meni, nam, ampak njemu... Vse želim povabiti, da obnovite trdno zaupanje v Gospoda... Želim, da se vsakdo čuti ljubljenega od tistega Boga, ki je daroval svojega Sina za nas in nam pokazal svojo brezmejno ljubezen. Želim, da vsakdo začuti veselje, da je kristjan... Da, veselimo se daru vere; to je najdragocenejša dobrina, ki nam je nihče ne more vzeti!« (nagovor 27. februarja 2013)

Gospodu se zahvaljujemo za življenje Benedikta XVI., za njegovo služenje vere, za njegovo jasnost, njegov pogum in njegovo ponižnost. Bil je resnično kot cerkveni oče sedanjosti. Naj ga Gospod še naprej blagoslavlja in mu podeljuje veselje pri njegovem služenju molitve za Cerkev.

P. Hermann Geißler FSO

CHURCH IN AUSTRALIA MOURNS DEATH OF POPE BENEDICT XVI.

Archbishop Timothy Costelloe SDB says, Pope Benedict XVI will long be remembered fondly in Australia as the Pontiff who led young people from around the globe in prayer at World Youth Day in Sydney in 2008.

Pope Benedict, born Joseph Ratzinger, led the Church from April 2005 until February 2013, becoming the first Pope in centuries to resign. He had earlier served as head of the Congregation for the Doctrine of the Faith, one of the Vatican's most influential departments, for more than two decades.

Pope Benedict died in Rome, where he had lived since his papal retirement, on Saturday evening, Australian time.

"From his time as an expert adviser – or peritus – at the Second Vatican Council onwards, there was no question that Joseph Ratzinger was a major figure within the Church around the world," said Archbishop Costelloe, president of the Australian Catholic Bishops Conference.

"His papacy will be remembered as one of rich teaching, including his encyclicals on love, hope and truth, as well as his book series Jesus of Nazareth, and for important reforms in areas like liturgy and in the handling of child sexual abuse."

Archbishop Anthony Fisher OP, the bishop who oversaw World Youth Day in 2008, said Pope Benedict had been a key influence and someone with whom he became close. "I had the great privilege of spending some private moments with Pope Benedict, away from the spotlight," Archbishop Fisher said.

"They were moments I will forever cherish. He had a great intellect, which he shared through his work as a professor, a Church leader and ultimately as Pope.

"He did not seek nor enjoy the spotlight, but he produced some magnificent works that have shaped and will continue to shape Catholic thought and Catholic life."

Archbishop Fisher said he was very grateful to spend some time with Pope Benedict during his visits to Rome. "Reminiscing about his time in Australia and learning from this gentle father figure was a real joy," he said.

Archbishop Costelloe said parishes around the country hold special memorial Masses for Pope Benedict in some following days, encouraging those wishing to attend to visit local church and cathedral websites for more information. "These Masses will be a chance to celebrate the life and faith of Pope Benedict, but also to pray for the repose of his soul – just as we do for anyone who has died," he said.

(<https://catholicoutlook.org/church-in-australia-mourns-death-of-pope-benedict-xvi/>)

CARDINAL PELL A SAINT FOR OUR TIMES, ABBOTT SAYS

Former prime minister Tony Abbott launched an extraordinary defence of Cardinal George Pell, arguing the controversial leader was a hero who was made a scapegoat for the Catholic Church. Here is his full speech.

February 2, 2023 — 2.59pm

Tony Abbott was applauded loudly by mourners inside and outside St Mary's Cathedral in Sydney on Thursday as he spoke during the funeral Mass for the late Cardinal George Pell. This is a transcript of his speech.

"This funeral is less a sad farewell to a great friend and more a joyous tribute to a great hero. It's the celebration of a wonderful life, a once-in-a-generation gathering of the people of faith to rededicate ourselves to the ideals George Pell lived for and to draw strength from each other for the struggles ahead.

"He was a priest, a bishop and the prefect of a Vatican Secretariat. But he was never a mere functionary. In each of these roles – a thinker, a leader, a Christian warrior and a proud Australian who wanted our country and our civilisation to succeed. In the pulpit, from the lectern, on TV, in the opinion pages, across the dinner table, after Mass or in confession, as everyone here would know.

He was always thoughtful, often charismatic, occasionally imperious, constantly concerned for the wellbeing of others, and a pastoral priest who could find an echo of Christ, even in the worst sinner.

In short, he's the greatest Catholic Australia has produced and one of our country's greatest sons. No one else has been both Archbishop of Melbourne and Archbishop of Sydney. No other Australian has been as senior in the leadership of the Roman Church, or as influential in its conclaves.

He was instrumental in the foundation of three centres of higher learning: the Australian Catholic University, the University of Notre Dame here in Australia, and

Campion College – perhaps his favourite – named for the Jesuit martyr, our first liberal arts school, dedicated to giving students a good grounding in the great books and the great debates that have shaped our civilisation and made it man's finest social and cultural achievement so far.

"And far from being an apologist, or a dissembler about the sins of the Church, personal, financial or intellectual, he was their hammer, as he knew – *Ecclesia semper reformanda* – the Church is always in need of reform.

And here, in Australia, he was the first archbishop to sack misbehaving clergy and report them to the police, rather than hide them in another parish.

In Rome, he tried to ensure that the collections from the faithful were used for the glory of God, rather than the indulgence of the higher clergy.

"And most recently, he called a draft Vatican document, further eroding the apostolic tradition, a 'toxic nightmare'.

"He was never one to mince his words. To the smug, to the venal, to the lazy, to the wayward, and to the intellectually sloppy, he was an existential reproach. And because that's all of us, in some way, it's hardly surprising that he became a target. target. For all his presence and his natural authority, he was personally humble.

"And he never fell for the modern conceit that he was bigger than that which had shaped him, faith, church and country.

In his celebrated eulogy for another Catholic hero, B.A. Santamaria, he declared that it was 'the mark of the false prophet, that all men speak well of him', before observing that Bob [Santamaria] had triumphantly avoided this fate.

And so it was even more with the cardinal himself.

His recent observation that the climate change movement, quote, 'had some of the characteristics of a low-level, not too demanding pseudo-religion' was the kind of comment that enraged its adherents precisely because it was true.

And throughout history, that's what people have been martyred for – for telling the unpopular, unpalatable truth.

And it's not possible to honour the cardinal without some reference to his persecution. He was made a scapegoat for the church itself. He should never have been investigated in the absence of a complaint.

He should never have been charged in the absence of corroborating evidence, and he should never have been convicted in the absence of a plausible case, as the High Court so resoundingly made plain.

But had he died in jail, without the High Court's vindication, this today would have been a very different event, even though his innocence would have been no less, had it been known only to God.

Still, the presence of so many here from all walks and stations of life, many not Catholic, some not Christian, a few without any religious faith at all, is an overdue tribute and perhaps an admission that we should strive to do right in death to those who have been wronged in life.

His greatest triumph in fact, was not to have held the highest ecclesiastical offices of any Australian but to have kept his faith in circumstances which must have screamed, 'My God, My God, why hast thou forsaken me?' Not to succumb to anger, self-pity, or despair, when almost any other human would, and instead to have accepted this modern-day crucifixion, walking humbly in the footsteps of our Lord.

That's the heroic virtue that makes him, to my mind, a saint for our times.

And as I heard the chant [from protesters outside the church], 'Cardinal Pell should

go to hell', I thought, 'Aha! At least, they now believe in the afterlife.' Perhaps this is St George Pell's first miracle. Indeed, the ultimately triumphant life of this soldier for truth, who advanced through smear and doubt to victory should drive a renewal of confidence throughout the universal Church. If character means to trust yourself when all men doubt you, but make allowance for their doubting too; if it means bearing to hear the truth you've spoken, twisted by knaves to make a trap for fools, George Pell was the greatest man I've ever known. And if faith means the ability to endure crushing adversity, no one could be a better advertisement for it, especially with those of us for whom it often remains tantalisingly out of reach.

"So I will hold on to him in my heart, from love of a friend and mentor, and as a gentle child for virtues sought but not yet attained. And in these times, when it's more needful than ever, to fight the good fight, to stay the course and to keep the faith, it's surely now for the Australian Church to trumpet the cause of its greatest champion." There should be Pell study courses, Pell spirituality courses, Pell lectures, Pell high schools, and Pell university colleges. Just as there are for the other saints. If we can direct our prayers to Mother Teresa, Thomas Becket and St Augustine, why not the late Cardinal too, who has been just as pleasing to God, I'm sure, and has the added virtue of being the very best of us?"

May God bless him."

(Sydney Morning Herald)

(<https://amp.smh.com.au/national/pell-a-saint-for-our-times-abbott-says-20230202-p5chhb.html>)

P. Polikarp Brolj, naš bivši provincial, je 5.12.2023 na Brezjah praznoval svoj 100. rojstni dan. Isti dan je p. Ciril A. Božič praznoval svoj 70. rojstni dan. ČESTITAMO OBEMA!

VERA KRALJICE ELIZABETE II

Kraljica Elizabeta je veljala za osebno verno monarhinjo, bila pa je tudi značilno odprta do katoličanov.

Britanska kraljica Elizabeta II., ki je umrla 8. septembra 2022 v starosti 96 let, nikoli ni skrivala svoje vere, pač pa je o njej pogosto spregovorila.

Najpogosteje se je to zgodilo v božičnih nagovorih, ki so v Veliki Britaniji prava institucija in jih spremljajo z veliko pozornostjo. Prvič je svoje državljane nagovorila leta 1952, 18 mesecev, preden je bila kronana: »Molite zame ..., da mi Bog da modrost in moč, da bom izpolnila slovesne obljube, ki jih bom izrekla, in da bom lahko služila njemu in vam vse dni svojega življenja.«

»Kristusov nauk mi je notranja luč«

Sedemdeset let pozneje so bili njeni govori še vedno prepojeni z vero. Kot je za La Croix dejal njen biograf in pisec Andrew N. Wilson, je zadnjih dvajset let kraljica svoje božične govore – za razliko od večine drugih – pisala sama in so bili »vsako leto nekakšno javno pričevanje vere v Jezusa Kristusa«. V letu 2020, zaznamovanem z začetkom pandemije, je obžalovala, da ni mogoče »normalno obhajati« Jezusovega rojstva. »Kristusov nauk mi je notranja luč, prinaša pa mi tudi smisel, ki ga lahko najdemo v tem, da se zbiramo k molitvi,« je povedala.

Britanski kralji in kraljice nosijo naziv »varuh vere« in »najvišji vladar Anglikanske Cerkve«, vendar to še ne pomeni, da so goreči verniki. S svojo vero je Elizabeta II. med njimi izstopala. »Ustavno ravnanje zahteva, da kraljica ne izraža osebnih pogledov,« je dejal Gavin Ashenden, kraljičin kaplan od leta 2008 do leta 2017, »zato dejstvo, da je odprto govorila o svoji veri, veliko pove.«

Globoko vero ji je predal oče

»Vsak ve, da kraljica moli, bere Sveto pismo in gre vsak teden v cerkev,« je dejal Matthews Dennison, pisec kraljičine biografije. Ko na začetku oktobra 2021 zaradi pregledov v bolnišnici enkrat samkrat ni bila pri bogoslužju, so bila medijska poročila polna zaskrbljenosti zaradi njene odsotnosti. Njena mati, Elizabeth Bowes-Lyon, ki ji je bila tradicija zelo pri srcu, jo je naučila molitvic in obiskovanja cerkve, nadaljuje Dennison. »Za to, da ohranja vero, je bolj zaslužen njen oče, ki je bil srčno veren. Predal ji je zelo globoko in zelo osebno vero, ki se oprijemlje Boga v težkih trenutkih.«

Zaskrbljena zaradi upada vernosti

Kraljica je resno jemala svojo vrhovno vlogo v Anglikanski Cerkvi. Leta 2021 je na splošni sinodi Anglikanske Cerkve v govoru anglikanskim škofom izrazila svoj pogled na prioritete v Cerkvi: »Seznam nalog, ki jih obravnava ta prva splošna sinoda, se mnogim izmed nas lahko zdi znan: krščanska vzgoja, krščanska edinost, boljša razporeditev službenega duhovništva glede na potrebe prebivalstva. A ena se kaže kot glavna: pripeljati ljudi te države k spoznanju Boga in ljubezni do njega.« Za časa kraljevanja je bila priča valu sekularizacije, še zlasti od sedemdesetih let naprej. Če se je leta 1952 za anglikance opredelilo 95 % Britancev, je bil ta delež leta 2010 le še 19,8-odstoten, polovica prebivalstva pa se je označila kot »brez vere«. Ta upad vernosti jo je skrbel.

Jezus, kakor je o njem govorila kraljica, je bil po mnenju tednika La Vie v primerjavi z Nazarečanom, za katerega so bile značilne odkrite in jasne besede, precej konsenzualen

in skladen z multikulturnostjo. V tem se je odražala neke vrste tipično britanska civilna religija, ki se denimo zavzema za družino, medgeneracijsko solidarnost, skrb za uboge, blaginjo otrok ... Sčasoma »pa so kraljičine besede izkazale krepkejšo teologijo«. Tako je leta 2011 dejala: »Bog je poslal v svet edinstveno osebo, ki ni filozof ali general (...), ampak Odrešenik, ki more odpuščati.«

Nihče ne sme vedeti, kaj misli kraljica

Glede na to, da je britanski monarh voditelj anglikanstva zgolj na simbolični ravni, je morala svoje poglede ohraniti zase. Daily Mail je leta 2016 pisal, da naj bi kraljica nekomu iz svojega kroga zaupala, da je zakon o istospolni poroki podpisala s obžalovanjem, a Buckinghamška palača je to v skladu z načelom, ki štiti kraljico, – nihče nikoli ne sme vedeti, kaj kraljica misli o kontroverznih temah – zanikala.

Za kraljico Elizabeto II. so bili med največjimi preizkušnjami družinski pretresi. Sama je staršem morala tako rekoč vsiliti poroko s Philipom, ki je bil grško-pravoslavne vere in je šele tik pred poroko prestopil v anglikanstvo. Njun zakon se je izkazal za srečnejšega od zakonov njenih otrok. Leta 1992 so kar trije med njimi razkrili neuspeh svojih zvez. Preizkušnje, po mnenju Jeana Merciera posledica »cezaropapizma po angleško« (Charlesu so denimo na dvoru poiskali nevesto Diano, ki je ustrezala kriterijem za cerkveno poroko, čeprav je gojil razmerje z že poročeno Camillo Shand), so vodile v veliko ponižanje za kraljevsko družino. A kraljica je v duhu žrtve in časti ostala zvesta znanemu geslu Keep calm and carry on (Le mirno naprej).

Ekumenska monarhinja

Kraljica Elizabeta II. bo po mnenju Matthews Dennisona »ostala zapisana kot najbolj ekumenska monarhinja«. O njeni odprtosti priča dolgo prijateljevanje s slavnim baptističnim pastorem Billyjem Grahamom.

Po besedah Keitha Milesa v zapisu v prilogi Slovenski čas, prav tako posvečenem Elizabeti in krščanstvu, je kraljica poudarila, da zasnova Anglikanske Cerkve »ni branitev anglikanstva do te mere, da bi izključevali druge veroizpovedi. Nasprotno, dolžnost Cerkve je, da zavaruje svobodno izpovedovanje vseh veroizpovedi v tej državi.« Tudi do katoličanov, na katere je kraljica Viktorija nekoč gledala kot na »tveganje za notranje ravnovesje«, je bila Elizabeta II. odprta. Kardinala Basila Huma je imenovala »naš kardinal« in gojila lep odnos s kardinalom Murphy-O'Connorjem. Kot prvi angleški monarh se je srečala s katerim od papežev – leta 1961 z Janezom XXIII. v Rimu, kar je imelo velik simboličen pomen. Od osmih papežev, ki jim je bila sodobnica, se je srečala s petimi. Prvo papeževo potovanje v Veliko Britanijo, obisk Janeza Pavla II. leta 1982, so označili kot priznanje sprave med Rimom in političnim anglikanizmom.

Leta 1995 je Elizabeta vzbudila nezadovoljstvo dela prebivalstva, navezanega na državno anglikanstvo, ko se je udeležila katoliških večernic v katedrali v Westminsteru, kjer so obhajali 100-letnico stavbe. Zaradi tega izraza naklonjenosti je visok vatikanski dostojanstvenik kraljico poimenoval »poslednja krščanska monarhinja«.

Marjan Pogačnik

(Prim. <https://www.druzina.si/clanek/vera-kraljice-elizabete-ii>)

+ P. TOMAŽ (ANDREJ) MENART O. F. M.

Govor provinciala p. Marjana Čudna OFM pri pogrebnem sv. maši na Brezjah, 30.6.2023. P. Marjan je bil dolga leta župnik in gvardijan na Viču.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem p. Tomaža ob njegovem slovesu izrekam v svojem imenu in v imenu bratov Slovenske frančiškanske province iskreno sožalje.

Premalo poznam vsa življenjska obdobja p. Tomaža, da bi lahko podrobno opisal njegovo pot od rojstva do danes, bom pa nanizal nekaj utrinkov. Večina spominov na skupna leta s p. Tomažem je lepih. Na Viču je marsikdo od župljanov, ki ga je bolje spoznal, rekel: »Nisem vedel, da je tako družaben in tak veseljak!« Tudi sam sem ga sprva doživljal kot zadržanega,

potem pa se je vtis spremenil. Nepozabna so bila druženja samostanskega bratstva na Viču po kosilu ali pa zvečer v televizijski sobi, ko je pripovedoval svoje dogodivščine. Rad se je iz srca smejal. Brez p. Tomaža ne bi poznal anekdot in šal iz klerikata in iz postojank, kjer je živel in deloval.

Posebej rad se je spominjal dela za nove duhovne poklice. Pri tem delu ni bil v ospredju, je pa zvesto spremljal p. Pashala in p. Lovrenca. Če ni šlo drugače, je prevzel kuhinjo. Vsi udeleženci duhovnih vaj za ministrante so bili navdušeni nad Tomaževimi kuharskimi sposobnostmi.

Menartovi so bili v župnijski cerkvi Šentvid nad Ljubljano mežnarji. P. Tomaž je bil z domačimi zelo povezan in velikokrat je pripovedoval o svoji mami. Bila je pobožna, skrbna in nadvse modra. V župnijskem glasilu Naše Tromostovje je aprila 1972 zapisan kratek intervju s Tomaževo mamo Heleno: »Na duhovni poklic svojega otroka sem mislila že takrat, ko sem se odločila, da bom mati. Nikdar ga nisem silila v ta poklic. Menim, da je pri oblikovanju duhovnega poklica potrebna krščanska vzgoja in dober zgled staršev, ki se žrtvujejo za otroke, kajti vera se kaže v življenju družine!« Marsikatero mamino modrost sta mi povedala p. Tomaž in njegov brat Janez.

P. Tomaž je bil rojen 2. decembra 1940 v Šentvidu nad Ljubljano, krščen pa istega leta

na praznik Brezmadežne na ime Andrej Nikolaj. Najprej je obiskoval šolo za obdelovanje kovine, kasneje pa se je odločil za redovniški in duhovniški poklic. Prošnjo za vstop k frančiškaniom je napisal 27. aprila 1959. (...) Slovesno se je Bogu zaobljubil 2. aprila 1970, v duhovnika je bil posvečen 29. junija 1971. Služboval je pri Novi Štifti na Dolenskem, na Viču, pri Marijinem oznanjenju, v Šiški, v Dobovi, Kamniku, na Brezjah in v Avstraliji. V Sydneyu je prispel marca 1994 in ostal do junija leta 1996. Avstralski Slovenci so rekli: »P. Tomaž je imel lepo pripravljene in podane pridige, ljudje so ga zelo radi poslušali«.

Na začetku februarja leta 1977 sem bil kot ministrant na duhovnih vajah pri Novi Štifti. Zapadlo je več kot meter snega. P. Tomaž je bil tam takrat predstojnik. V velike sani, ki so bile podobne kočiji, je vpregel konja in se odpeljal v Sodražico v trgovino. Ko je prišel nazaj, je žarel od veselja. Sam je kasneje pripovedoval, da je bilo to eno najlepših doživetij njegovega življenja – snežna idila v saneh s konjsko vprego. P. Tomaž je bil alpski človek. Rad je imel planine. Na zadnji vizitaciji mi je pripovedoval, kako je v enem dnevu šel dvakrat na Storžič in zaključil: »Tega ne bom več zmogel, sem si pa zato na Brezjah izbral sobo s pogledom na Triglav!«

Njegova posebna ljubezen so bile živali. Kot povsod je tudi na Brezjah krmil ptice, prijateljeval z vaškimi mački in poznal je po imenu okoliške hišne ljubljence. Vendar veterinar ne bi bil njegov drugotni poklic. Privlačil ga je oder. Na slovenskem misijonu v Sydneyu v Avstraliji je vodil dramsko skupino. Pripovedoval je: »Mladi so radi hodili spet in tudi dobro igrali. Ker je nekdo od igralcev zbolel, sem ga nadomestil kar jaz. Ljudje tega sploh niso opazili!« - »Če ne bi bil frančiškan, bi bil pevec v operi,« je rekel ob priliki. Opero je imel rad. Iz njegovo sobe so se dnevno oglašali zvoki klasike in dokler je bil v Ljubljani, je redno zahajal na operne predstave. Nisem ga slišal, da bi kdaj zapel kakšno arijo, je pa lepo prepeval v cerkvi. Angelsko je zapel hvalnico velikonočni sveči ali pa praznični evangelij. (...)

Ko sta z bratom Janezom križarila po Tirolski, sta naletela na vasico, kjer gojijo tradicijo rezbarjenja. Od tam mi je p. Tomaž prinesel kipec vstalega Jezusa. Najbrž je ujel pri mojih pridigah ali kje drugje, da sem zagledan v vstalega Zveličarja in da mi njegova podoba veliko pomeni. Presenetil me je. Nisem mislil, da opazi take stvari in da je tako tenkočuten. Svojo tenkočutnost je p. Tomaž pokazal na mnoge načine. Žena, ki je imela težave v zakonu in je bila zaradi ločitve popolnoma na tleh, mi je povedala: »Ko mi je bilo najtežje, je p. Tomaž rekel: 'Pojdi, greva v opero, se boš malo razvedrila!'« Ko je neka gospa zvedela za Tomaževo smrt, mi je poslala sporočilo: »Življenjska daritev p. Tomaža na tem svetu je končana. Pater Tomaž je bil človek dejanj. Znal je poslušati, razumeti in nikoli ni obsojal. Pogovor je dal slutiti, da bo molil zate. Za trdo lupino, po kateri ga je marsikdo napačno sodil, je bilo dobro in sočutno srce. Hvala, pater Tomaž!«

Vse do zadnje bolezni je bil p. Tomaž v mislih in pogovorih svež. Za svojo vitalnost je skrbel z branjem, glasbo in dolgimi sprehodi. Pa seveda z molitvijo in umirjenim redovniškim in duhovniškim življenjem.

V Rafaelu, glasilu slovenskega misijona v Sydneyu, je p. Tomaž decembra 1995 (str. 2) objavil: »Naše življenje je podobno krivulji, ki raste in pada. Živimo med srečo in nesrečo, med veseljem in žalostjo, med družabnostjo in samoto. Nenehni nemir v nas, ki nas žene naprej, nas v nekem trenutku pripelje do izbruha: 'Kdaj bom imel končno svoj mir?' To je krik po

neskončnem miru in zavetju. Bog bo popolnoma zadovoljil in izpolnil vsa naša pričakovanja. Na koncu mojega življenja ni nesmisel, ne obup in ne tema. Na koncu je svetla točka, je luč, je Kristus.«

Ko sva se pogovarjala o njegovem odhodu v dom sv. Martina v Srednji vasi, je rekel: »Pogrešal bom praznike, še posebej veliko noč. Liturgija velike noči je božansko lepa!«

Pater Tomaž, verujem, da te je sestra smrt preko svojega praga popeljala k svetli točki, k luči, h Kristusu in da že uživaš božansko bogoslužje večne velike noči. Predstavljam si te tako kot piše psalmist:

»Slavim te, Gospod, z vsem srcem, ker poslušáš besede mojih ust;
vpričo angelov ti prepevam, se priklanam v tvojem svetem templju« (Ps 138,1-2).

P. Tomaž, Bogu se zahvaljujemo zate, za vse, kar si naredil, za tvoje talente, dobre lastnosti, pa tudi za vse tvoje posebnosti. Hvala ti, ker si me podpiral med gradnjo Antonovega doma na Viču. »Vse se bo dobro izšlo,« si mi zagotavljal. In se je res.

Zahvaljujem se gvardijanu p. Krizostomu in drugim bratom na Brezjah, vodstvu ter osebju doma sv. Martina v Srednji vasi pri Bohinju, ki so za p. Tomaža lepo skrbeli.

Gospod, zahvaljujemo se ti za prijateljstvo in mir, ki ga je prinašal p. Tomaž. Vse, kar mu je bilo sveto, naj spoštujemo mi, ki ostajamo za njim, in po vsem, v čemer je bil velik, naj nam še naprej govori. Naj počiva v miru, v tvojem ljubečem naročju, Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe. Tukaj si bil zanj njegov Bog in njegovo vse in verujem, da je tako tudi v večnosti.

p. Marjan Čuden OFM, provincial

PRIPIS UREDNIKA: P. Tomaž Menart je odšel k nebeškemu Očetu 26. junija 2023 v Zavodu sv. Martina v Srednji vasi v Bohinju. Sv. mašo in pogreb na Brezjah je vodil ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore. Naj p. Tomaž prosi za nas pri Bogu, mi pa prosimo za nove duhovne poklice v našem narodu in v Slovenski frančiškanski provinci sv. Križa.

P. DARKO

PREJEM ZAKRAMENTOV

SV. KRST

MAISEY MILA SAUNDERS, rojena 29. 7. 2022. Oče Justin Saunders, mati Amanda, rojena Lowe. Merrylands – Sv. Rafael, 29. 4. 2023.

MIA BAKKER, rojena 22.5.2023. Oče Josh, mati Alison, rojena Markočič. Wollongong - Figtree, slovenska cerkev vseh svetih, 29.10.2023.

POROKA

DOMINIK OTTO BREŽNIK in CHARLOTTE LILY ALEXANDRA LEWIS. Poroka: 22 aprila 2023 v Loreto Kirribilli Chapel, NSW, 22.4.2023. Priči sta bili Justin McNab in Rebecca Cocco.

NAŠI POKOJNI

LILIJANA PENCA, r. ROLIH.

R. R. 8.6.1940 Kuteževo pri Il. Bistrici
U. 6. 3. 2023 Canberra. Sv. maša 17.3.2023 v cerkvi sv. Družine v Gowrie-ju, ACT. Pokopana je na pokopališču Woden.

VIKTOR PAHOR

R. 10.1.1934 Vale
U. 24.3.2023 Brisbane, QLD. Pogrebni obred v Victory Church Brisbane, Bridgeman Downs, 11.4.2023. Pokopan je na pokopališču Pinaroo, QLD.

JOŽE DEKLEVA

R. 15. 6. 1933 Petelinje pri Pivki
U. 9. 4. 2023 Fairfield West. Pogrebni obred 26.4.2023 v kapeli Srca Jezusovega v Rookwoodu, kjer je tudi pokopan na slovenskem pokopališču sv. Rafaela.

ROMANA MUHA, r. PECMAN

R. 30.1.1931 Smrje, ŽU Prem (sedaj župnija Ilirska Bistrica)
U. 23.4.2023 Concord Hospital, NSW. Sv. maša 3.5.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopana je na slovenskem pokopališču sv. Rafaela v Rookwoodu.

MARIJAN HATEŽIČ

R. 22.5.1935 Podhum, ŽU Jelenje (nadškofija Rijeka), Hrvaška
U. 22.4.2023 Lake Heights, NSW. Sv. maša 5.5.2023 v naši cerkvi vseh svetih v Figtreeju - Wollongongu. Pokopan je na pokopališču Coninston v Wollongongu.

ALOJZ SLATINŠEK

R. 14.7.1946 Ljubno ob Savinji
U. 3.5.2023 Guildford, NSW. Sv. maša 10.5.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Nato je bil pokojnik upepeljen.

JOŽE KOŠOROK

R. 17.3.1927 Lončarjev Dol, ŽU Sevnica
U. 20.5.2023 Braeside Hospital, Prairiewood, NSW. Sv. maša 31.5.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopan je na slovenskem pokopališču sv. Rafaela v Rookwoodu.

MARTA KARBIČ, r. BARIČ

R. 29.7.1936 Zavrhek, ŽU Vreme pri Divači
U. 23.5.2023 Liverpool Hospital, NSW. Sv. maša 2.6.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela. Pokopana je na pokopališču Forest Lawn, Leppington.

JOHN NEUMEISTER

R. 21.8.1926 Sv. Lenart v Sl. goricah
U. 17.6.2023 Barrack Point, NSW. Cerkevni pogrebni obred 23.6.2023 v kapeli zavoda Rankins Funerals v Warrawongu. Nato je bil pokojnik upepeljen.

FRANCKA - FRANCES ZORZUT, r. NAROBÉ

R. 10.4.1930 Gornji Logatec
U. 18.6.2023 Minchinbury Manor, Rooty Hill, NSW. Sv. maša 30.6.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopana je na slovenskem pokopališču sv. Rafaela v Rookwoodu.

HERMINA BRODNIK, r. PEZDEVŠEK

R. 28.11.1935 Šmarje pri Jelšah
U. 25.6.2023 Wollongong Hospital, NSW. Pogrebni obred 3.7.2023 na pokopališču Lakeside - Kanahooka, tam je pokojnica tudi pokopana.

BORIS RADALJ

R. 25.12.1933 Vlaka, ŽU Zavojane, Hrvaška
U. 4.7.2023 Westmead Hospital, NSW. Sv. maša 21.7.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopan je na pokopališču Pinegrove.

FRANC KAVČIČ

R. 4.12.1930 Ljubinj, ŽU Tolmin
U. 21.7.2023 Southern Cross Aged Care, Greystanes, NSW. Pogrebni obred 11.8.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopan je na pokopališču Forest Lawn, Leppington.

ANTON JOSEPH SELES

R. 11.4.1981 Bankstown, NSW
U. 28.7.2023 Georges Hall, NSW. Pogrebni obred 14.8.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopan je na slovenskem pokopališču sv. Rafaela v Rookwoodu.

ELIZABETH - LIZZY MEZNARIČ

R. 13.1.1974 Guildford, NSW
U. 3.8.2023 Royal Prince Alfred Hospital, Camperdown, SNW. Pogrebni obred 18.8.2023 v Lakeside Memorial Parku. Nato je bila pokojnica upepeljena.

FRANC KRANJC

R. 2.10.1934 Volče pri Pivki, ŽU Košana
U. 10.8.2023 Blacktown Hospital, NSW. Pogrebni obred 23.8.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopan je na pokopališču Pinegrove.

LUCIANO BOGATEC

R. 20.6.1928 Brescia, Italija
U. 11.8.2023 Northern Beaches Hospital, French Forest, NSW. Sv. maša v Rookwoodu v kapeli Mother of Mercy, 17.8.2023. Pokopan je na slovenskem pokopališču Pokopan je na pokopališču Pinegrove.

ANGELA TANTINI, r. BAŠA

R. 28.8.1935 Bač, ŽU Knežak
U. 23.8.2023 Westmead Hospital. Sv. maša 4.9.2023 v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopana je na pokopališču Pinegrove.

VESELA ŽVEGLIČ, r. DUJMIČ

R. 24.1.1950 Lepuri, ŽU Perušič (nadškofija Zadar), Hrvaška
U. 31.8.2023 Goulburn Base Hospital, NSW. Pogrebni obred 6.9.2023 v naši cerkvi vseh svetih v Figtreeju - Wollongongu. Pokopana je na pokopališču Lakeside - Kanahooka.

FRANK IVAN OBID

R. 12.9.1962 Blacktown, NSW.
U. 3.9.2023 Windsor Hospital, NSW.

MILENA CARLI, r. DOLGAN

R. 26.8.1934 Gornja Košana
U. 5.9.2023 Ballycara Nursing Home, Redcliffe, QLD. Pogrebni obred v poljski cerkvi Matere Božje v Aberfeldie, VIC (Polish Marian Shrine). Pokopana je na pokopališču Keilor, VIC.

— 8 — — 83 —
LIDIJA DUBROVIČ, r. MEZGEC

R. 10.1.1937 Ostrovica, ŽU Materija
U. 5.10.2023 Summit Care, Randwick. Sv.
maša 17.10.2023 v cerkvi sv. Andreja v Ma-
labaru, NSW. Pokopana je na pokopališču
Eastern Suburbs Memorial Park.

ZORKA MARKOČIČ, r. MARINIČ

R. 7.10.1935 Drnovk, ŽU Biljana v
Goriških Brdih
U. 13.10.2023 Warrigal Nursing Home,
Wollongong, NSW. Sv. maša 23.10.2023
v naši cerkvi vseh svetih v Figtreeju.
Pokopana je na pokopališču Lakeside -
KanaHOOKa.

JOHN CHARLES SINČIČ

R. 26.3.1926 Kairo, Egipt
U. 20.10.2023 dom IRT Berala On The
Park, Auburn, NSW. Sv. maša 3.11.2023 v
cerkvi sv. Petra Chanela v Berali. Pokopan
je na katoliškem pokopališču Rookwood -
St. Martha's Lawn.

KATARINA BREŠKON, r. ŠPOLAD

R. 24.4.1933 Borjana
U. med 17. in 21.9.2023 Berala (najdena
mrtva). Sv. maša 14.11.2023 v naši cerkvi
sv. Rafaela v Merrylandsu. Pokopana je
na pokopališču Liverpool. Aged Care,
Edensor Park, NSW. Sv. maša 21.11.2023
v naši cerkvi sv. Rafaela v Merrylandsu.
Pokopana je na slovenskem pokopališču
sv. Rafaela v Rookwoodu.

JOŽEFA - PEPKA SULLIVAN, r. PIVAR

R. 19.3.1932 Negova
U. 14.11.2023 Queanbeyan Hospital,
NSW. Sv. maša 23.11.2023 v cerkvi sv.
Petra in Pavla v Garranu. Pokopana je na
pokopališču Gungahlin.

JURE BRKIČ

R. 1.10.1976 Teslić, Bosna in Hercegovina

U. 16. - 18.5.2022 Cameron Falls, QLD

JOŽICA ZAKŠEK

R. 20.3.1924 Radena vas pri Mariboru
U. 17.6.2023 Perth, WA.

HELENA ZADRAVEC, r. KOJEK

R. 6.4.1942 Bakovci
U. 12.11.2023 Edensor Gardens Aged
Care, Edensor Park, NSW.
Sv. maša 21.11.2023 v naši cerkvi sv.
Rafaela. Pokopana je na slovenskem
pokopališču sv. Rafaela v Rookwoodu.

VENCESLAV - VINKO ČREŠNIK

R. 20.9.1933 Maribor
U. 22.11.2023 Glen Innes Hospital,
NSW. Sv. maša 8.12.2023 v cerkvi sv.
Patrika, Glen Innes, NSW. Pokopan je na
tamkajšnjem pokopališču.

Rafael, decemb2023

— 8 — — 83 —
Jožko Kragelj:
OD POSTAJE DO POSTAJE - 20.
(samozaložba, Gorica 1998)

ODMEVI NA KNJIGO "MOJE CELICE"

Urednik knjižne zbirke "U pravi Trenutak", ki jo izdaja nadškofijski ordinariat v
Đakovu, Ivan Zirdum, mi je dne 29.10.1990 poslal naslednje pismo:

Đakovo, 29.10.1990

"Poštovani gospodine Kragelj!

Primio sam prijevod Vaše knjige "Moje ćelije". Zamoljen sam da to objavimo.

*Prijevod g. Belaja treba hrvatski dotjerati. Nastojat ću, da ta knjiga izađe jer govori o
svjedočenju jednog svećenika, koji je poput mnogih sproveo teške dane na robiji.*

Time ćemo i našim čitateljima omogućiti da upoznaju Vaše svjedočanstvo.

*Ako knjiga uspoje izaći, poslat ćemo Vam paket knjiga u znak zahvalnosti za Vaše svjedočenje.
Hvala!*

Srdačni pozdrav!"

Ivan Zirdum

*** **

Knjiga z naslovom "Moje zatvorske ćelije" je res izšla še isto leto kot v slovenščini.
Poslali so mi 40 izvodov, kar je bilo nadomestilo za honorar.

Čez leto dni sem se zanimal, kako je bila knjiga sprejeta, in Stanko Belaj mi je odgo-
voril decembra 1991:

Zagreb, 7. XII. 1991

"Prečasni gospodine župniče!

*Čestitam Vam sretan, veseo i blagoslovljen Božić, kao i Novu godinu 1992. Neka Vam milo
Božansko Dijete udjeli sve potrebne milosti, kako biste uz mogli u zdravlju, ljubavi i miru
Božjem proslaviti ovaj naš najljepši kršćanski blagdan.*

*Davno primih Vaše pismo. Hvala Vam! Zanimam se, kako ide knjiga "Moje zatvorske ćelije"?
Knjige raspačava izdavač. Tako ja nemam uvida, kako knjiga ide. Nedavno mi je pisao, da mu je
u Vinkovcima zbog bombardiranja propalo četiri sto knjiga... Budite tako dobri te mi pošaljite
jedno od Vaših najljepših knjiga, da ju prevedem. Unapried Vam zahvaljujem. Ostanite mi
zdravi i veseli, što možete, jer kod Vas ne bijesni rat, kao kod nas, u Hrvatskoj. Molite se Majci
Božjoj i sv. Josipu, da nam od Boga izmole, što skoriji mir, jer stotine tisuća ljudi mnogo pate.*

*Želeći Vam svaki Božji blagoslov, moli za Vas i preporučujući se uemento, srdačno Vas
pozdravlja, odani, u Isusu i Don Bosku,*

Stanko Belaj S. D. B.

Ko je izšla knjiga v hrvaščini, mi je za Božić 1990 že omenjeni dr. Lav Žnidarčič napisal
tele besede:

“Ovih dana je izašao hrvatski prijevod Vaše knjige, koju sam u Jezerskom pročitao na slovenskom jeziku. Jako sam zadovoljan s hrvatskim izdanjem - pjesme su - na žalost, izostale! No, glavno je, da je bit stvari iznesena. Spremam se napisati ‘osvrt za Glas koncila, nadam se, da će uvrstiti. Kako ste inače? Nadam se sasvim dobro i s puno humora...”

u Kristu odani **Lav Žnidarčič**

ITALIJANSKI PREVOD

Ko so “Moje celice” izšle v knjigi, sem poklonil en izvod tudi italijanskemu sošolcu Bertottiju v Gorici, ki še kar dobro razume slovensko. Ko se je lotil branja, je bil kar navdušen. Na pol za šalo na pol zares sem ga začel nagovarjati, naj se loti prevajanja. Spoznal je, da bi bilo dobro, ker so bile Italijanom naše razmere pod komunizmom popolnoma neznane. In se je lotil. Odkrival je neverjetne stvari. Občudoval je našo vztrajnost in zvestobo Cerkvi. Ko je pri prevajanju naletel na težave, mu je pomagal msgr. Oskar Simčič, ki je stanoval v isti hiši. Čim bolj se je poglobljajal v knjigo, tem bolj je bil navdušen.

Že med prevajanjem sva se pogovarjala, katera založba v Italiji bi knjigo sprejela v tisk. Sprva je mislil na založbe v Julijski krajini. Končno se je odločil, da poskusiva pri založbi San Paolo v Milanu, ki izdaja podobne knjige. Založbo vodijo redovnice, ki so bile voljne sprejeti knjigo, a so potožile, da njihovo gmotno stanje ni preveč roznato in ne morejo dajati honorarjev. Meni ni šlo za honorar, ampak, da knjiga izide in gre med ljudi. Tega mnenja je bil tudi sošolec Bertotti, ki se je odpovedal honorarju. Pri pogodbi sva pristala tudi na to, da sprejmeva 600 izvodov, ki bi nam jih dali nekoliko ceneje, in bi jih midva razpečala.

Odšel sem v Milano, kjer sem pregledal prve odtise in smo se začeli dogovarjati o naslovu. Predlagal sem: “Un prete nelle prigioni di Tito” (“Duhovnik v Titovih zaporih”). Uslužbenec, ki je prenesel rokopis na računalnik, mi je rekel: “Za naše ljudi Tito ne pomeni nič več! Zdaj, ko je ta vojna v Bosni in na Hrvaškem, vedo vsaj to, da se dogaja v bivši Jugoslaviji.” Zato je predlagal naslov: “Io prete nelle prigioni dell’ ex Jugoslavia” (“Jaz, duhovnik v zaporih bivše Jugoslavije”). S tem naslovom bi si ljudje lažje predstavljali, kje se je to godilo. O Sloveniji še niso imeli pojma in so jo tudi v javnih občilih zamenjavali s Slovaško in Slavonijo.

Med fotografije, ki bi prišle v knjigo, sem dal tudi tisto, ko dajem papežu v roko slovenski izvod Mojih celic.

Knjiga je izšla leta 1994. Izpustili smo pesmice, ki so bolj osebne značaja. Kot do datek pa ima kratek zgodovinski pregled o Slovencih, ki ga je napisal prof. Franc Kralj.

Tudi italijanska izdaja je imela precejšen odmev. Knjigo sem izročil takratnemu nunciju v Ljubljani, ki je poslal en izvod svetemu očetu v Rim. Oktobra 1994 sem prejel iz Vatikana naslednje pismo:

Državno tajništvo

Vatikan, 21. oktober 1994

Splošne zadeve

Častiti gospod,

Pred kratkim ste potom preč. Apostolskega nuncija v vaši državi poslali Svetemu očetu v poklon

en izvod Vaše knjige z naslovom “Io prete nelle prigioni dell’ ex-Jugoslavia.”

Sveti oče se Vam iz srca zahvaljuje za ta prijazen dar in za znamenje sinovske vdanosti Njegovi osebi in Njegovemu poslanstvu kot Najvišjemu pastirju, kar je pač narekovalo to prijazno in cenjeno dejanje.

Sveti oče Vam kot znamenje dobrohotnosti in mnoge Božje milosti rad podeli poseben apostolski blagoslov in tudi vsem, ki so Vam dragi.

Izkoriščam to priliko in Vam izražam iskreno spoštovanje,

vđani v Gospodu

škof Giovanni Battista Re, namestnik

*** **

Ko sem leta 1995 pomagal na Svetih Višarjah, je pripeljal svoje romarje župnik Joseph Quniz iz župnije sv. Jakoba v Boznu. Daroval sem mu svojo knjigo v italijanskem prevodu in na praznik Marijinega vnebovzeta mi je napisal to pismo:

15. avgust 1995

Častiti g. Jožko,

Piše Vam tisti duhovnik, ki je imel 8. avgusta čast, milost in veselje, da je maševal v svetišču na Sv. Višarjah ter se je srečal s pristnim ubežnikom izrečene smrti in z nekom, ki je preživel to jetništvo. Vtisnil sem si Vaše besede v spomin na toliko duhovnikov, mučencev, bogoslovcev in laikov, katerih mučeništvo gre po Vašem v pozabo. In ko sem hitro stopal proti Žabnicam, bal sem se dežja, sem mislil na Vaše besede in mi je bilo žal, da se nisem več časa ustavil z Vami. Vendar sem se zopet znašel v Vaši družbi, ko sem začel brati vašo knjigo “Io prete nelle prigioni dell’ ex-Jugoslavia”. V dušku sem jo prebral in spoznal toliko stvari, o katerih nisem nič vedel. Z Vami sem podoživljal toliko zaslužnih osebnosti in drugih nič cenjenih. Spominjam se Vaših staršev, Vaše drage mame, ki jo večkrat omenjate brez njenega osebnega imena, kot bi hotel, tako se mi zdi, opozoriti na vse tiste matere, ki so trpele in trpijo kakor ona. Trpljenje Vašega očeta, Vaših domačih, dvoličnost toliko neskladnih oseb in sadistična dvoličnost drugih. Vaša duhovnost in vera, ki so jo izpračili tudi drugi sobratje v težavah, Verina dobrota z dragocenim telefoniranjem. Kako malo je potrebno, da si srečen. Če bi svet to razumel. Potem ‘brevir...’ Vaš očitek postane moj in sicer tak, da me pretrese. Iz radovednosti sem se vprašal, zakaj omenjate na strani 99 P. C. Kdo je to? Nato omenjate msgr. Margottija, ki sem ga osebno poznal, kakor tudi msgr. Trinka na strani 205. Vprašal sem se: Kako bi se jaz obnašal, če bi srečal Sartorija ali druge (zlobneže)? Vse se je treba od Vas naučiti.

Ko sem knjigo prebral, sem si zastavil toliko vprašanj, na katera bi mi morali Vi odgovoriti. In tu mi dovolite nekoliko radovednosti. Kako je prišlo do rešitve? Obljubljam, da se bom prihodnje leto vrnil na Višarje, v upanju, da se bova srečala.

Ob zaključku Vas prosim, da mi oprostite, ker sem se drznil Vam pisati tako na dolgo. Vem, da ste potrpežljivost izkusili in našli v bunkerju in v taboriščih. Oprostite mi.

Zahvaljujem se Vam za dar Vašega trpljenja, molitve in ljubezni, ki bo še ljubila Mater Božjo, Cerkev in svet. Gospod naj blagoslovi Vas in z bogatim in posrečenim apostolatom vse tiste, ki so z Vami doživljali Vaše preizkušnje. Z njimi in zanje bom molil s hvaležnostjo in ljubeznijo.”

Duhovnik Josef Quinz

P. S. "Bi bilo mogoče, da bi mi zaenkrat poslali po povzetju pet izvodov omenjene knjige? Na eno se podpišite in napišite kratko misel. Hranil jo bom med svojimi spomini. Hvala."

Ko je prišel v Ljubljano Apostolski nuncij Edmond Farhat, sem mu poklonil italijanski izvod Mojih celic, da bi spoznal, kaj smo pri nas doživljali pod komunizmom. Dolgo časa ni bilo glasu, končno sem v februarju 1996 prejel njegovo pismo.

Apostolska nunciatura
v Sloveniji

Ljubljana, 20. februarja 1996

Prot. N. 276/96

"Predragi sobrat v duhovništvu!

Vašo knjigo 'Io prete nelle prigioni dell' ex-Jugoslavia', ki ste mi jo poklonili 16. preteklega januarja, sem prihranil, da bi jo prebral v bolnišnici.

Zahvaljujem se Vam, da ste mi jo darovali in se Vam zahvaljujem, da ste jo napisali. Spomin na bolečine, trpljenje in krivice boli, a krščanska duša je bolj močna v svojem upanju.

Mnogi odlomki so pretresljivi in živi, ne zaradi žalosti in trpljenja, ampak, ker iz žalosti in trpljenja odseva moč upanja in krščanske ljubezni.

Izkoriščam priliko, da Vam izrazim odlično spoštovanje,

Vam vdani

Edmond Farhat, Ap. N.

(N. d., 178-185.)

K O N E C

ŠTEFANOVANJE 2023 - DAN SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI

V torek, 26. decembra 2023

Ob 9.30 dopoldne SV. MAŠA IN KULTURNI PROGRAM V CERKVI.

Zapeli bomo slovensko in avstralsko himno.

Po sv. maši bo SREČANJE V DVORANI ob klepetu, kavi, čaju, pecivu.

Gospodinjam se priporočamo za potice in pecivo.

Kosila v dvorani letos ne bo.

**LEPO VABLJENI IN DOBRODOŠLI - DAN NAŠE SAMOSTOJNOSTI
IN ENOTNOSTI JE ZAVEZA, KI NAS ZAVEZUJE!**

Dobrote in nasveti: ŽGANCI SPET - tako jih boste končno znali skuhati

Žgance smo v našem Rafaelu že predstavili pred nekaj leti. Gotovo si jih bomo spet zaželeli po bolj ali manj dolgem času, hkrati pa preglejmo, ali jih znamo prav skuhati. V kuharskih knjigah pri receptih za žgance pisci navadno zapišejo toliko zapletenih besed, ki jih nismo vajeni ali jih ne poznamo več in jih ne razumemo najbolje. Kaj je to žgančevka, koliko je odliti, zakaj, in kako vendar narediti žgance iz sprijetega mokastega cmoka? Tokrat korak za korakom, besedo za besedo, skupaj skuhamo **ajdove žgance**.

Žgančevka

Žgance skuha vsak po svoje, le redki pa znajo povedati natančen recept ali razložiti preproste besede. Prva razlika nastane pri gostoti žgancev. Nekateri imajo raje bolj suhe, drugi bolj mokre, kar je delno odvisno od tega, kako suha je moka, nekaj pa od tega, koliko žgančevke odlijemo. Žgančevka je voda, v kateri smo kuhali žgance, je nekakšna vroča, precej gosta siva tekočina, v kateri sta pomešani voda in ajdova moka.

Če smo moko stresli v lonec z veliko vrele vode, potem je žgančevka veliko in je redka. V časih slabih loncev je bilo to nujno, sicer se nam je kepa moke med kuho prišla na dno. Danes lahko kuhamo v manjši količini vode, odlijemo pa potem bolj malo goste žgančevke ali sploh nič. Kaj naj naredimo z žgančevko, če smo izbrali prvi način kuhanja z veliko vode? Porabimo jo lahko, da zgostimo juhe ali omake ali z njo zamesimo kruh, če ga pečemo, seveda. V receptu so zapisane količine, kjer vode skorajda ni treba odliti.

Kako naj bodo ajdovi žganci nadrobljeni

Nekateri žgance nadrobijo na zelo majhne, drugi želijo večje. Druga čarobna beseda: žganci – so tisti kepice skuhane moke, po obliki podobne nadrobljeni skuti. Kako veliki bodo žganci, je delno odvisno od tega, koliko žgančevke odlijemo. Če je odlijemo več, bomo lažje naredili bolj drobne. Navadno so bolj mokri žganci značilni za Dolenjce in Štajerce, Gorenjci imajo raje bolj suhe.

Zabela

Nekateri zabelijo žgance le z maslom, drugi z mastjo in ocvirki, tretji z oljem, četrti s kockami pancete in zadnji več vrst zabele pomešajo med seboj. V Prekmurju krompirjeve žgance tradicionalno zabelijo s kislo smetano ali zaseko, nekateri celo s praženo čebulo. Od zabele je tudi odvisno, kako nam bodo žganci uspeli. Manjše žgance lažje dobimo, če dobro zabelimo in predvsem, če uporabimo zares vročo zabelo. Brez maščobe kuhano kepo ajdove moke zelo težko razdrobimo v prave žgance. To lahko storimo le v primeru, da kepo precej ohladimo, nato pa jo s prsti in vilicami drobimo v žgance želene velikosti. Aha, z vilicami – ni vseeno, s kakšnimi! Najlepše drobimo z dvorogelnimi, ki jih sicer uporabljamo pri rezanju pečenke.

Na mokro ali suho

Žganci se med seboj razlikujejo tudi v načinu kuhanja. Nekateri jih kuhajo tako, da v krop stresejo moko, drugi pa moko pražijo na suho v ponvi, nato ji med mešanjem prilivajo vrelo vodo, kot je navada na Koroškem. V tem primeru dobimo žgance v pravem pomenu besede.

Cela znanost, kajne? Že Kekec je rekel, da zna velikan Prisank skuhati boljše žgance kakor mama. Žganci so značilna slovenska jed in škoda bi bilo, če jih mladi rod ne bi znal več skuhati. Privoščite si jih s (kislim) mlekom, kislo smetano, z obaro ali mineštro, z dušenim kislim zeljem ali repo. Bog žegnaj!

Ajdovi žganci

Za dve osebi:

1/2 l vode ali več

1/2 žličke soli

200 g ajdove (ali koruzne moke, za krompirjeve žgance 150 g pšenične moke in 2 večja krompirja)

Zabela: popečena panceta, mast z ocvirki, kisla smetana, maslo.

Priprava

1. Osnovno razmerje med moko in vodo je 1 : 2. Zato vzamemo na en kozarec moke dva kozarca vode, po želji tudi več. Vodo zlijemo v visok lonec, jo solimo in zavremo. Če pripravljamo krompirjeve žgance, v tej vodi skuhamo na manjše kose narezan krompir, kuhanega pa vzamemo iz lonca in prihranimo.

2. V vrelo vodo naenkrat stresemo moko, pri čemer se sprime v kepo.

3. Počakamo nekaj sekund, da voda prekrije moko, nato kepo z ročajem kuhalnice na sredini predremo, da skozi privre voda in se žganci začnejo kuhati. Ogenj zmanjšamo in pokrito ali napol pokrito kuhamo 20 minut. Pazimo, da voda nenehno rahlo vre. Pri krompirjevih žgancih nazadnje v lonec stresemo kuhan krompir in kuhamo še kakšno minuto ali dve, da se krompir ogreje.

4. Zdaj vodo - žgančevko odlijemo v poseben lonček in jo prihranimo. Za bolj suhe žgance odlijemo čim več žgančevke, za bolj mokre pa manj ali po razmerju v tem receptu skoraj nič.

5. Lonec spet postavimo na ogenj in z dvorogelnimi vilicami (uporabimo kovinske za pečenko ali posebne lesene) moko premešamo. Po potrebi prilijemo žgančevko, da dobimo žgance zelene gostote. Odstavimo, napol pokrijemo in pustimo, da pet minut počivajo, saj se tako lepše oblikujejo.

6. Posebej na manjšem ognju segrejem zabelo in z vročo prelijemo žgance. Izberemo lahko maslo, svinjsko mast z ocvirki, olje, kocke slanine ali pancete.

7. Z dvorogelnimi vilicami jih zdaj zdrobimo na primerno velike žgance (kepice). Po želji jih še dodatno zabelimo, navadno z ocvirki, in ponudimo.

(<https://odprtakuhinja.delo.si/recepti/ajdovi-zganci-tako-jih-boste-koncno-znali-skuhati>)

ADVENT IN BOŽIČ 2023

SYDNEY - MERRYLANDS - SV. RAFAEL

BOŽIČ: GOSPODOVO ROJSTVO, 25.12.: SV. MAŠI OPOLNOČI (12.00 AM - MID-NIGHT SOLEMN HOLY MASS) IN OB 9.30 DOPOLDNE (9.30 AM).

PONEDELJEK, 26.12.: SV. ŠTEFAN: SV. MAŠA ob 9.30 dopoldne. Ob koncu sv. maše KULTURNI PROGRAM. V dvorani bo srečanje ob kavi in pecivu kot običajno. Kosila letos ne bo. Gospodinjam se priporočamo za potice in pecivo. V februarju nas bosta obiskala P. CIRIL A. BOŽIČ in misijonarka MARIJA ANŽIČ. P. CIRIL praznuje 5.12. svoj 70. rojstni dan. - V nedeljo, 11.2.2023, ob 9.30 bo maševal in nas nagovoril v naši cerkvi sv. Rafaela. Vabljeni v čim večjem številu.

NEDELJA, 31.12: SV. DRUŽINA: Sv. maša ob 9.30 dopoldne, na koncu zapojemo zahvalno pesem.

NOVO LETO, 1.1.: BOŽJA MATI MARIJA: SV. MAŠA OB 9.30 DOPOLDNE.

WOLLONGONG - FIGTREE - CERKEV VSEH SVETIH

NEDELJA, 24.12.: SVETI VEČER: ZGODNJA BOŽIČNA POLNOČNICA ob 8.00 zvečer.

NOVO LETO, PONEDELJEK, 1.1.: BOŽJA MATI MARIJA: SV. MAŠA ob 5.00 popoldne. Po sv. maši zapojemo zahvalno pesem za leto Gospodovo 2023.

Sv. maša je vsako 2. nedeljo v mesecu ob 5.00 popoldne, v zimskem času ob 4.00 popoldne (od aprila do vključno septembra).

V nedeljo, 11.2.2024 popoldne bomo praznovali 40-letnico blagoslova naše cerkve vseh svetih v Figtreeju (blagoslovljena je bila 27.11.1983). Vabljeni in dobrodošli!

CANBERRA - GARRAN - SV. PETER IN PAVEL

Sv. maša je vsako 3. nedeljo v mesecu ob 5.00 popoldne. V letošnjem poletju bo sv. maša poskusno ob 5.00 popoldne.

NA BOŽIČ, 25.12.2022, BO SV. MAŠA OB 6.00 ZVEČER. - V nedeljo prej, 17.12.2023, bo sv. maša ob 5.00 popoldne.

GOLD COAST, QLD

NEDELJA, 7.1.: Gospodovo razglasenje: SV. MAŠA v KLUBU LIPA, ASHMORE, ob 11.00 dopoldne (dvorana Rotary kluba).

Druge sv. maše bodo tam po dogovoru.

V MARIAN VALLEY: Romarska sv. maša bo v sredo, 7.2.2024, ob 11.00 skupaj s p. Cirilom A. Božičem OFM.

Redni naš romarski shod bo v soboto, 14.9.2024, ob 15. obletnici naše kapelice Marije Pomagaj. Sv. maša ob 11.00 dopoldne.

Za druga bogoslužja se dogovorimo.

POPOLNI ODPUSTEK

Apostolska penitencierija je vsem cerkvam, ki jih upravljamo frančiškani, minoriti in kapucini, ob 800-letnici »jaslic v Grecciu« podelila popolni odpustek vsem vernikom, ki bodo od praznika Brezmadežne, 8.12.2023, do svečnice, 2.2.2024, obiskali jaslice v cerkvah, ki so zaupane Frančiškovim bratom po vsem svetu. (www.franciskani.si)

Dobra volja naj velja!

SODNIK VPRAŠA IVANA: »Zakaj ste izdali ček brez kritja?«

»Glejte, kupil sem aperitiv brez alkohola, sir brez maščob, čokolado brez sladkorja, pa sem plačal s čekom brez kritja.« –

Sodnik: »Ja, za tole pa boste dobili en mesec brez odloga.«

V DRUŽBI NEPOROČENIH ZNANCEV Janezu predstavijo Marto.

Po nekaj minutah klepeta vpraša Marta Janeza: »Kaj mislite, koliko let bi mi prisodili?«

»Oprostite, tega pa res ne morem reči. Nisem strokovnjak na tem področju. Lahko bi rekel preveč, pa bi bili užaljeni.«

»Nič hudega, kar povejte, kaj mislite. Če vam lahko pomagam, naj vam povem, da imam hčerko v vrtcu.«

»Res? Ali je vzgojiteljica?«

ŽUPNIK VPRAŠA ORGANISTA V SOSEDNJI ŽUPNIJI:

»Kakšen zbor imate v vaši župniji?«

»Mešani zbor,« mu odgovori organist.

»Toda zadnjič sem videl na koru samo moške.«

»Že, že, ampak je vseeno mešani zbor. Samo polovica jih poje prav.«

NEKJE V HRVAŠKEM ZAGORJU se Štef in Jura pogovarjata o svojih načrtih.

»Veš, odprl bom gostilno pri naši cerkvi,« pravi Štef.

»Kako se bo pa imenovala?«

»Gostilna Mira.«

»Zakaj Mira?«

»Čisto preprosto. Vsakič, ko bo maše konec, bo gospod župnik rekel: 'Idite u Miru!«

BLONDINKA UŽIVA DOPUST NA MORJU. Gre po trgovinah, na polici zagleda termovke in vpraša prodajalca: »Kaj pa je to?«

Prodajalec odgovori: »To je termovka. V njej vroče ostane vroče, hladno pa hladno.«

Blondinka kupi termovko. Ko sta s prijateljico na plaži, vzame novo pridobitev iz torbe.

Prijateljica jo vpraša: »Kaj pa je to?«

Blondinka: »A ti tudi ne veš? To je steklenica, kjer vroče ostane vroče, hladno pa hladno.«

Prijateljica: »In kaj imaš sedaj notri?«

Blondinka: »Eno skodelico vroče kave in eno kepico sladoleda.«

ŽENA PRAVI MOŽU: »Onadva naša soseda v hiši čez cesto se imata zelo rada. Kadar se srečata, se poljubita. Zakaj še ti tega včasih ne narediš?«

Mož odgovori: »Zato, ker je še ne poznam.«

BILO JE NEDELJSKO POPOLDNE, družina je ravnokar pojedla kosilo.

Vnuk pravi: »Hvala babi, odlično si skuhala! Zdaj grem pa še malo na facebook pogledat!«

Stara mama pa: »Nikamor ne boš hodil! Saj veš, da ti luč na motorju ne dela!«

REVIJE, KI JIH TOPLO PRIPOROČAMO ZA BRANJE

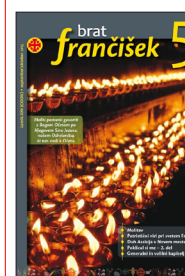
MISLI, izhajajo že 72. leto. List je ogledalo slovenskega življa v Avstraliji. Celoletna naročnina je \$60. **Naslov:** MISLI, P.O. Box 197, Kew VIC. 3101; ☎ (03) 9853 7787; **e-mail:** slomission.misli@gmail.com <http://glasslovenije.com.au>

DRUŽINA, ki je na razpolago v cerkveni veži, prihaja po letalski pošti. Cena izvoda je \$ 4.

Naslov: »Družina«, Krekov trg 1, p.p.95, 1001 Ljubljana, Slovenija;

☎ 0011 386 1 360 2830;

<http://www.druzina.si>

BRAT FRANČIŠEK, je glasilo Frančiškovega svetnega reda v Sloveniji (FSR). Revija izhaja šestkrat letno. Letna naročnina je \$35. **Naslov:** Prešernov trg 4, 1000 Ljubljana, ☎ 0011 386 1 242 9300, **faximile** 0011 386 1 242 9313

SLOVENSKA DIPLOMATSKA PREDSTAVNIŠTVA

VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE V CANBERRI:

Veleposlanik: **g. Marko Ham**

Odpravnik poslov: **g. Davor Devčić**

☎ (02)6290 0000, **fax:** (02)6290 0619.

Poštarne pošiljke: Embassy of the Republic of Slovenia, 26 Akame Circuit, O' Malley, ACT 2606. <http://canberra.veleposlanistvo.si>

KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE NSW

Častni konzul: **g. Anthony Tomažin**

Vice častni konzul: **g. Mark Stariha**

Level 1, 4 Railway Parade, Burwood, NSW 2134

T: +61 2 97154701, F: +61 2 97154801

slovenian.consulate.nsw@gmail.com

KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE QLD

Dr. Juruj Karlovšek

slovenian.consulate.qld@gmail.com

Mob. + 61 410 668 462, PO Box 6402,

Fairfield Gardens, QLD 4103

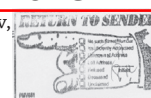
0409 074 760

Pomoč bolnikom in umirajočim

SPREMEMBA NASLOVA

Ce se preselite na drugi naslov, Vas prosimo, da nam takoj sporočite vaš novi naslov.

Prav tako sporočite spremembo telefonske številke, e-maila in drugo.

BOŽIČ 2023 - PRAV BLIZU JE SVETI VEČER

*Prav blizu je sveti večer,
čeprav ni nikjer še snega,
čeprav ni še konca vojska,
čeprav je še v srcih nemir.*

*Umijem si mlado srce,
in z biseri ga okrasim,
z ljubeznijo ga prenovim
– glej, Detece Božje že gre!*

BL. ALOJZIJ GROZDE

St. Mary's v Južnem Brisbanu.

Slovenski rojaki v Kraljičini deželi so se vrsto let zbirali v župnijski cerkvi Marije vnebovzete - St. Mary's Church v Južnem Brisbanu. Cerkev je bila zgrajena v novorenesančnem slogu leta 1893. Cerkev in župnijo sedaj oskrbujejo bratje kapucini. (www.southbrisbanestmarys.org.au)

